

VÝROČÍ

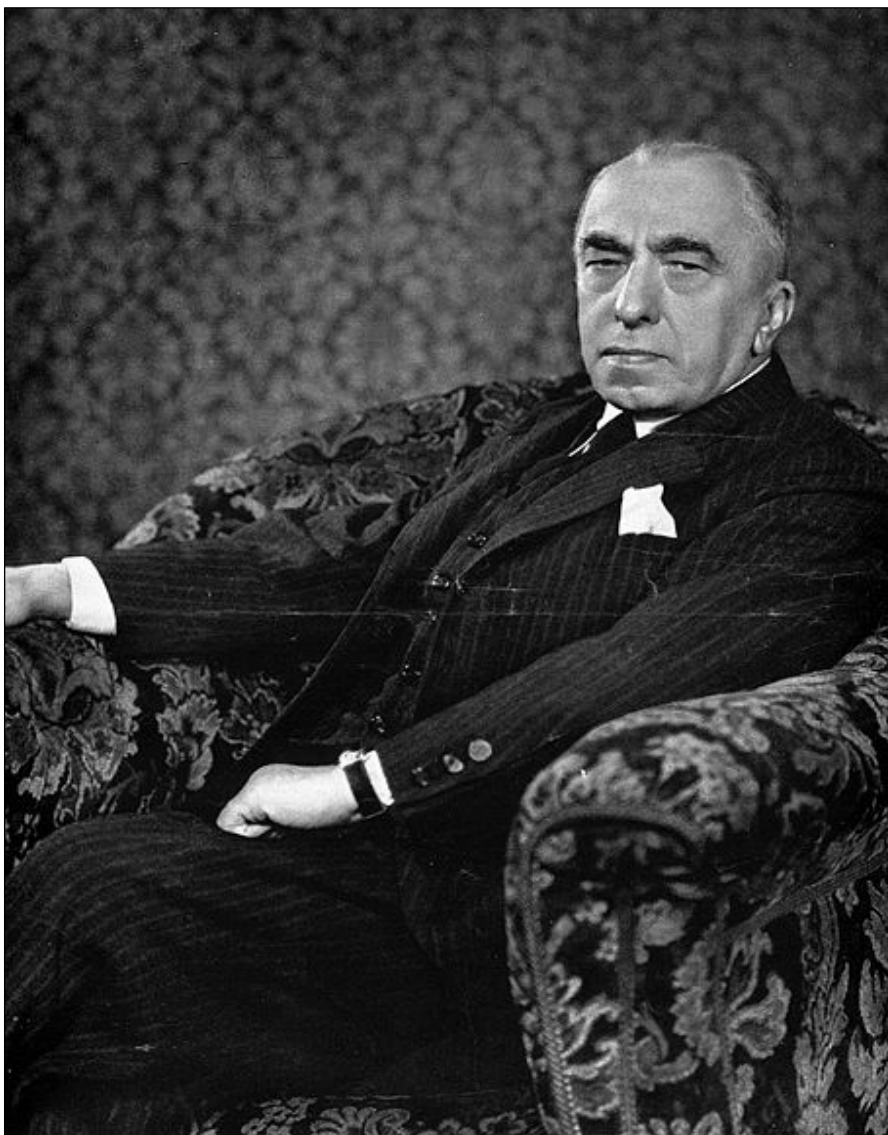
Sluníčko se začíná po dlouhé době prosazovat a jaro jakoby nesměle vystrkuje své zimou zkrehlé prstíky. Před 71 roky však byla zima dlouhá podobně jako letos a ještě v polovině března padal sníh. Bohužel jsou březnové události dodnes naším tragickým dnem a také se toto smutné výročí pravidelně připomíná. Klidně uléhající občan Československa se ráno probudil v Protektorátu Čechy a Morava.

Je jistě faktem, že to překvapení nebylo tak velké, když o den dříve byl ustaven samostatný Slovenský štát. Přesto řada lidí ani nemohla domyslet co se vše stane. Vždyť když jsme přišli o pohraničí, náš stát byt' okousaný a podlomný, dál fungoval a snažil se vyrovnat s novými poměry. Však něco podobného (pochopitelně zcela v jiných podmínkách) zažil každý z nás před 17 roky při rozpadu Československa. Všichni klidně slavili půlnoc a naposledy zazněla společná hymna. O minutu později již zněla jen česká část. Během sekundy jsme byly občany jiného státu.

Můžeme však srovnávat, že pro obyčejného člověka se nic moc nestalo, ráno šel do své práce jako den předtím, pouze na své cestě narazil na kolony německých vojsk, které po Praze způsobily dopravní kolaps. Všichni však přišli o své ideje, o svůj stát a později mnozí i o svůj život. V žádném případě nelze přistoupit k násilné okupaci země jen tak s chladným pohledem, ale oním lidským pohledem obyčejného člověka se pro něj v ten okamžik nic nezměnilo.

Avšak právě v tento okamžik musíme vzpomenout tragický osud muže, který se vlivem dějin ocitl v roli opovrhovaného muže a to zcela neprávem. JUDr. Emil Hácha byl ještě před pěti měsíci považován za spasitele, který jediný převezme otěže rozbořeného státu a každý mu sliboval s vědomím jeho těžké pozice, že ho nezradí a neopustí. Za půl roku ho většina zbabělců začala odsuzovat a za šest let ho nechají potupně zemřít ve vězeňské nemocnici. Přesto právě on, čelící hrubému nátlaku zažil osobně největší rozhodnutí svého života jménem celého národa, čehož jiní politici nejsou schopni za celý svůj život.

Praha, 25.3.2010

nahoře
Oficiální fotografie prezidenta republiky JUDr. Emila Hácha (*12. 7. 1872 - † 27. 6. 1945) pořízená na Pražském hradě po jeho volbě konané 30. listopadu 1938.

vpravo
Příjezd první kolony německých vojsk do pražských ulic dne 15. března 1939. České četnictvo zajišťuje pořádek v ulicích a krotí dav lidí hrozících pěstmi.

LABUŤ VELKÁ NEBO BÍLÁ

Labuť. Pro Pražany má toto jméno několik významů. Na břehu Vltavy zpravidla zimují velká hejna krásných bílých ptáků. Labuť velká (*Cygnus olor*) je jedním z našich největších ptáků s rozpětím křídel přes dva metry a vážící až 12 kg. Tento pták je rozšířen po celé Evropě a z počátku se choval jako ozdobný pták, který rychle zdomácněl a úspěšně se rozmnožil. Druhým významem toho jména je obchodní dům Bílá Labuť. Název tohoto článku však neuvádí jen zoologický název nebo název obchodního domu, ale vystihuje i jeho postavení. Tento unikátní obchodní dům byl až do roku 1975, kdy byl otevřen obchodní dům Kotva, naším největším obchodním domem v celé republice. Pojďme však na začátek.

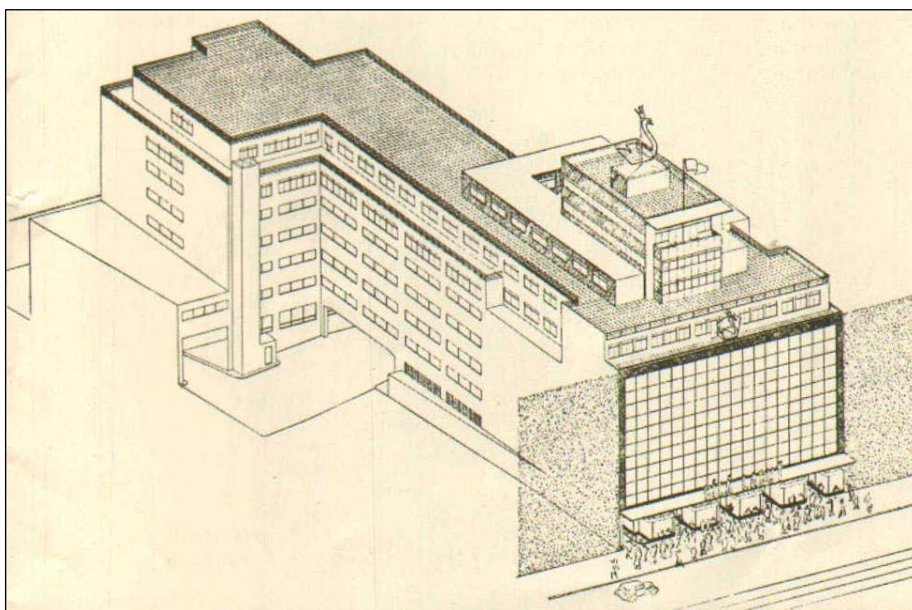
Při frekventované cestě z Prahy směrem ke Karlínu a Vysočanům stával zájezdní hostinec a pivovar, který byl pojmenován po jedněch z dřívějších majitelů „U Podušků“. Postupem času byl dům přestavěn a fasáda dostala charakter řadové zástavby běžných činžovních domů 19. století. Přestavěný hostinec byl na své balustrádě ozdoben znamením bílé labuťe a tak se hostinec postupem času přejmenoval a začalo se zde říkat „U Bílé labuťe“. Na rozlehlé zahradě byl postaven hudební pavilon a v domě se postupem času prosadil známý kabaret a šantán. Vystupovala zde např. kabaretní společnost Volf a Škoda nebo tzv. "národní zpěváci" či kabaretní umělec Šmíd. Šmíd byl zakladatelem "labuťáckého" šantánu, který se v 80. letech 19. století odstěhoval do Ostrovní ulice, kabaretní divadélko Labuť a šantán „U Labuťe“ zde však setrvaly až do roku 1937. Ve dvorním traktu byl dokonce v roce 1910 zřízen

biograf invalidů. To si již vyhlédl tento objekt pražský velkoobchodník a podnikatel Jaroslav Brouk a objekt koupil pro svůj další projekt.

Jaroslav Brouk se narodil 11. května 1884 v Hlincích v Plzni. Příběh slavné firmy Brouk a Babka je na samostatný článek v některém příštím věstníku. Přesto s naším příběhem souvisí. Tato firma vznikla v roce 1908, ale od roku 1910 byl jediným jejím šéfem Jaroslav Brouk. Firma postupem času vybudovala v Praze, Českých Budějovicích, Plzni, Brně, Liberci a Moravské Ostravě moderní jednotkové obchodní domy se zásilkovou službou a dalšími moderními obchodními službami doplňující klasický maloobchod. Kromě vedení firmy Brouk a Babka, která se v roce 1935 přeměnila na akciovou společnost podnikal v řadě dalších firem.

Mezi jinými založil 29.3.1935 s dalšími společníky firmu „Standard“ společnost pro obchod zboží smíšeným a obchodní jednatelství a komisionářství s.r.o. s kapitálem 400.000 Kč. Sám Brouk zde vlastnil podíl 300.000 Kč. Firma původně chtěla obchodovat vším zbožím, ale po výtce Obchodní a živnostenské komory v Praze upravila předmět podnikání vyjma zboží koloniálního a poživatin. Záměr nové společnosti byl dokonce specifikován např. na prodej kol, sportovních potřeb, gramofony a hudební nástroje, hračky, zboží kožené, střížní, konfekci, nábytek a galanterní zboží. Po této úpravě a dalších jednáních byla firma konečně 7. ledna 1936 zapsána do obchodního rejstříku. Její sídlo bylo z počátku ve Veletržním paláci v komerčních prostorách Pražských vzorkových veletrhů. O rok později vystoupil oficiálně Jaroslav Brouk ze společnosti a dne 26. ledna 1937 postoupil svůj podíl zbývajícím dvěma společníkům. Ti dva společníci však byli Broukovi hodně blízcí. Jedním byl František Vála, disponent firmy Brouk a Babka a druhým byl Josef Marek, který byl prokuristou stejné firmy. Dnes bychom řekli, že převod této firmy byl účelový, aby ve firmě jméno Brouk nefigurovalo.

Od 28. června 1937 firma přenesla svoje sídlo na Nové Město do č.p. 1068, tedy do Bílé Labuťe. V létě téhož roku začala demolice stávajícího objektu a podle vítězného projektu architektů Dr. Ing. Josefa Kittricha a Ing. Josefa Hrubého. Výsledný obchodní palác byl postaven ve funkcionalistickém stylu na pozemku o ploše 3.405 m².

Axonometrický pohled projektu.

Obestavěná plocha přesáhla 70.000 m³ a hlavní fasáda až do výše pátého patra byla tvořena 180 neprůhlednými skleněnými tabulemi o celkové ploše 30 x 18 metrů. Jednalo se o největší zasklenou plochu ve střední Evropě. Celkem bylo na stavbu použito 340 vagonů cementu a 35 vagonů železa. Základy byly místo až 16 metrů pod úrovní chodníku. Celková výška stavby je 50 metrů a prodejní plocha byla dvakrát větší než hřiště tehdejší letenské Sparty. Celkových dvanáct pater, z nichž dvě jsou podzemní propojilo sedm výtahů až pro 4.000 lidí za hodinu. Nad pátým prodejním patrem bylo šesté administrativní podlaží a dále třípatrová věžová nástavba, která byla zakončena 8 metrů vysokou otáčející se neonovou labutí, která byla tvořena 60 metry neonových trubic. Otáčení však v 70. a 80. letech způsobovalo rušení televizního vysílání a tak byla labuť zastavena. Moderní budova měla i moderní vybavení. Architekt Jan Gilar navrhl moderní zařízení interiérů.

V přízemí bylo celkem 74 velkých výkladních skříní jejichž plocha vedle sebe činila 230 metrů. Vše pochopitelně ze skla a chromované ocele.

Použit byl tzv. crittalový způsob vytápění vedené stropem, způsoby větrání a osvětlení byly na světové úrovni. Jednalo se o tzv. neviditelné zářivé topení a osvěžení vzduchem. Ve spojených státech byl tento systém nazván „air-conditioning“ dnes známý jako klimatizace. V tehdejší Praze to však byla novinka.

Pro dopravu osob zde bylo pět osobních výtahů a z přízemí do 1. patra vedlo první interiérové pohyblivé schodiště v Praze. Zákazníkům byl k dispozici rovněž dětský koutek, šatna, úschovna balíčků, úschovna zavazadel a dětských kočárků. Byla plánována i šatna pro psíky, která měla být jedinou v Praze. Celý dům byl pečlivě naplánován pro příjemné nakupování a architekti snesli zkušenosti z velkých obchodních domů v Evropě i Ameriky.

Rovněž i zázemí bylo na úrovni, vždyť sloužilo pro víc jak 540 zaměstnanců. Těm byla k dispozici jídelna a též terasa pro polední přestávky. Z vybavení zde byla např. instalována vzduchová potrubní pošta mezi jednotlivými pokladnami a všechny byly propojeny s ústřední pokladnou. Obchodní dům nazvaný též skleněný palác byl otevřen veřejnosti slavnostně v sobotu 18. března 1939 v 10 hodin.

< Fotografie z prvního dne otevření. Řada návštěvníků se tlačí před otevřením obchodního domu u vchodů.

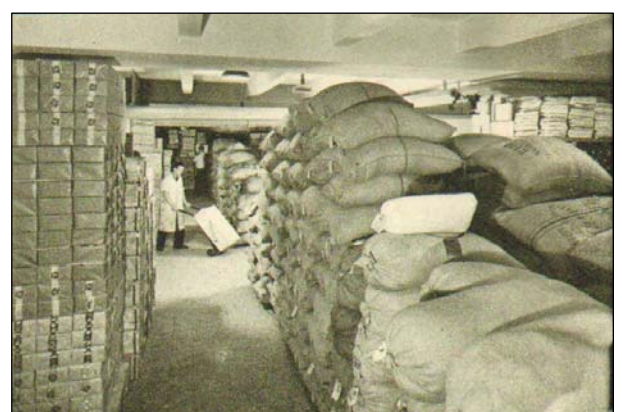
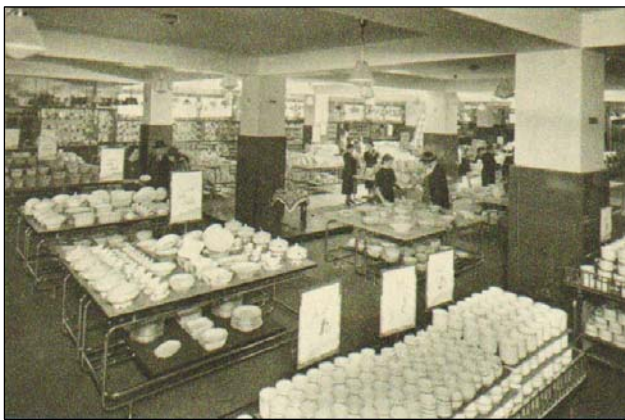
V přízemí měli návštěvníci k dispozici bižuterii a sklo, parfumerii, kravaty, prádlo, punčochy a další drobné zboží včetně oddělení pro batolata.

První patro bylo vyhrazeno pro látky, deky, hedvábní, záclony, koberce apod.

Ve druhém patře byla dámská i pánská konfekce, klobouky, kožené zboží, rukavice a deštníky.

Třetí patro bylo vyhrazeno pro hodiny, lustry, radia, optiku, gramofony, porcelán, ale i lednice a další domácí techniku a dále pro sportovní potřeby, kola a šicí stroje.

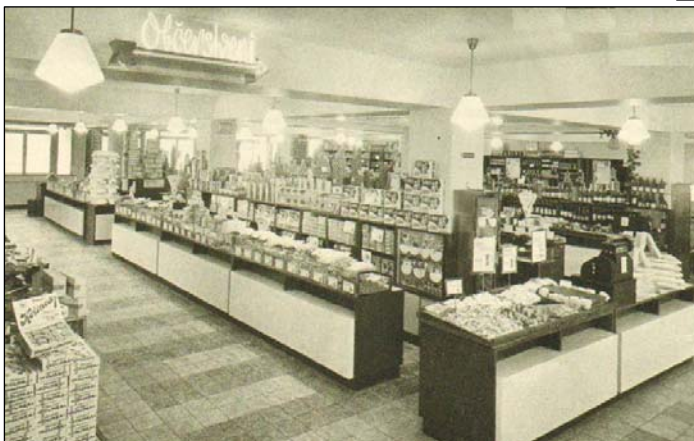
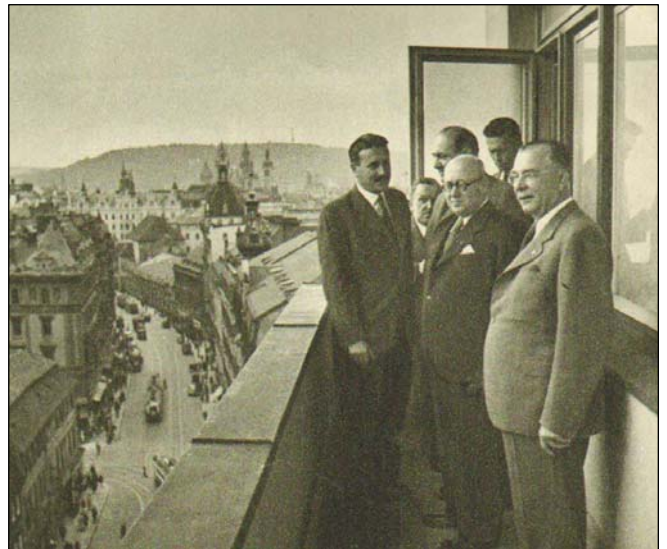
Čtvrté patro bylo pro nábytek všeho druhu a matrace.

Terasa v 8. patře určená pro odpočinek zaměstnanců.

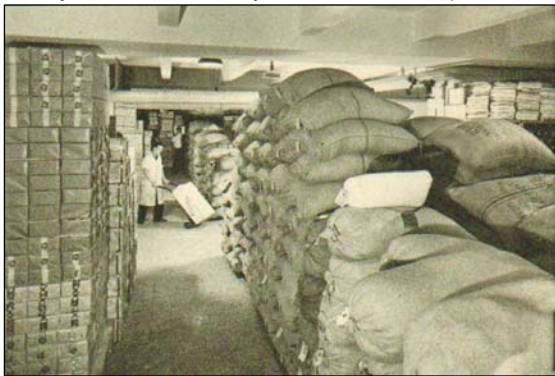
Primátor Prahy JUDr. Otakar Klapka při své návštěvě Bílé Labutě 14. září 1939 v doprovodu vedení firmy. >

Prodejna lahůdkářství firmy Zd. Kvasnička v 5. patře

Jídelna zaměstnanců

Sklad lahůdkářství v 5. patře.

Noční osvětlení průčelí obchodního domu. Fotografie z března 1939, ještě dlouho před povinným zatemněním.

Ústředna pneumatické pokladny. Zde byla soustřeďována hotovost a také vydávány peníze pro jednotlivé pokladny.

K 1000-

Čís. 0302

Der Nennwert dieser Aktie wurde auf Grund des
Beschlusses der außerordentlichen
vom 6. Mai 1940 von K 1.000,-
auf K 2.000,-

AKCIE

Samostatná hodnota této akcie byla
základně stanovena mimořádnou
a. Erhöht von K 1.000,-
na K 2.000,-

„WEISSER SCHWAN“ Aktiengesellschaft AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI

Obchodní dům „BÍLÁ LABUŤ“ obchodní společnost

Josef Blumhau OBCHODNÍ DŮM *Josef Blumhau*

BÍLÁ LABUŤ,
AKCIOVÁ SPOLEČNOST“
SE SÍDLEM V PRAZE

NA 1000 K,

SLOVY JEDEN TISÍC KORUN.

KTEROU SE KAŽDÉMU JEJÍMU MAJITELI ZARUČUJÍ
VEŠKERÁ PRÁVA, JEŽ NÁLEŽÍ PODLE ZÁKONA
A STANOV KAŽDÉMU AKCIONÁŘI, ZEJMÉNA POMÉR-
NÝ PODÍL NA ČISTÉM ZISKU A JMĚNÍ SPOLEČNOSTI.

V PRAZE, DNE 7. ÚNORA 1939.

OBCHODNÍ DŮM
BÍLÁ LABUŤ
AKCIOVÁ SPOLEČNOST

Josef Blumhau

Pozornému čtenáři však neujde několik detailů. Jak se ze společnosti s.r.o. Standard stala akciová Bílá Labuť? K tomu se musíme vrátit do doby stavby obchodního paláce. V dubnu 1938 se na Obchodní a živnostenskou komoru v Praze obrátila firma Standard-System Jiří Löwit s žádostí o zákrok proti firmě Standard společnost pro obchod zboží smíšeným a obchodní jednatelství a komisionářství s.r.o., která ve svém obchodním styku používá zkrácený název Standard nebo jen Standard s.r.o. a dochází tak ke klamání veřejnosti záměnou jmen a poškození obchodního jména firmy Jiřího Löwita. Obchodní komora postoupila celou záležitost obchodnímu soudu a živnostenskému odboru Magistrátu hlavního města Prahy, aby uvedl vše na správnou míru. Nakonec byla žaloba stažena a celá aféra skončila smírem obou stran uzavřeným 19. května 1938, kdy firma přislíbila nejpozději do konce ledna 1939 změnu obchodního jména. Proto se sešla 23. prosince 1938 mimořádná valná hromada společníků, která rozhodla o úpravě názvu. První část Standard tak byla nahrazena názvem Bílá Labuť. Jak uvádí zápis z této valné hromady „slovo „Standard“ nahradí jiné slovo nebo odchylné znění. Na to pan předsedající navrhuje, aby pro název firmy zvoleno bylo znění „Bílá labuť“ poněvadž sídlo firmy v Praze číslo popisné 1068/II. jest na místě, které od nepaměti sluje Bílá labuť.“, což bylo zapsáno k 25. lednu 1939. Firma do písmene stvrdila svoji dohodu. Mezitím však ještě došlo ke změně právní formy. Mimořádná valná hromada společníků konaná 25. března 1938 se usnesla na přeměně na akciovou společnost Bílá Labuť, tak že společnost vnese přínosem částku 585.000 Kč a zanikne bez likvidace, kdy oba společníci obdrží každý polovinu těchto akcií a dále bude upsána částka 415.000 Kč hotově složeným kapitálem. Společnost vydá 1.000 akcií po 1.000 Kč. Ustavující valná hromada společnosti se konala 7. února 1939 a následně byla firma 12. dubna 1939 zapsána do obchodního rejstříku. Po přípravě závěrečných účtů došlo k výmazu společnosti s.r.o. 26. dubna 1940.

Akciová společnost tak zahájila svoji činnost 7. února 1939. Proto také vytištěné akcie nesou označení jmenovité hodnoty jen v korunách a nikoli v Kč, přestože datum emise je uvedeno ještě před vznikem Protektorátu Čechy a Morava. Nejmodernější obchodní dům v Praze však byl otevřen jen pár dní po obsazení Prahy německým vojskem a tak plánované velkolepé otevření dopadlo trochu jinak. S přicházející válkou lidé kupovali vlastně všechno a díky uměle stanovenému kurzu koruny vůči marce byla Praha naditá všelijakým zbožím přímo pokladnicí pro německé vojáky, kteří si o takovém zboží mohli dát v Německu jen zdát. S nákupy cizích vojsk však mají naše obchodní domy své zkušenosti i z pozdějších let.

Odstraňování německých nápisů z průčelí paláce v květnu 1945 včetně a.s.

Předvánoční prodej v oddělení hraček, asi 1945-1946 >

Po válce byla společnost dána pod národní správu a v roce 1948 znárodněna. Bílá Labuť byla začleněna pod Pražské obchodní domy Prior. I přes nedostatek zboží a problémy se zásobováním, byla Bílá Labuť stále vyhledávaným obchodním domem. Značně přetíženému obchodnímu domu odlehčil v roce 1975 nově otevřený obchodní dům Kotva, který také převzal štafetu největšího domu u nás. Bílá Labuť prošla počátkem 90. let rekonstrukcí a od roku 1994 je zapsána na seznamu památek UNESCO.

Rudolf Píša

Použitá literatura z knihovny MCP: Ročenky Industrie Compass a Financial Jahrbuch 1939-1944, Soukromý archiv autora.

Obrazový materiál: Veškeré exponáty pocházejí ze sbírek Muzea cenných papírů.

Fotografie: dobový reklamní materiál vydaný v roce 1939, sbírka reklam MCP

Obrázek B285 ze sbírky MCP, originál uložen ve Státním oblastním archivu v Praze, sbírka akcií

Kreslo pro interiér, návrh akad. arch. Jan Gilar; logo Bílá Labuť, návrh Božidar Leiser

Dokumentační akciová společnost, vznikla 7. 10. 1998 především pro podporu a rozšiřování ceninové tvorby, tisku cenin a jejich dokumentaci. Hlavní činností je tisk akcií, dluhopisů, losů, poukázek a jiných cenin včetně přípravy grafických návrhů, tvorby nových designů a nových ochranných prvků. Součástí práce na ceninách všech druhů je jejich archivace a výzkum pro další vývoj ochrany. Proto je společnost rozdělena na tři divize, z nichž prvou jsme již představili, zabývá se hlavní činností.

Na výrobní divizi navazuje divize VÚROC - Výzkumný ústav rozvoje ochrany cenin vznikla z rozhodnutí valné hromady dnem 1. ledna 2003 a zabývá se tvorbou nových ochranných prvků použitelných na ceninách. Provádí výzkum použitelnosti stávajících ochranných prvků a jejich expertizu, pomůže při odhalování padělků a dalším zdokonalování ochrany. Zajišťuje odborná školení pracovníků přicházejících do styku s ceninami.

S oblastí tvorby a tisku cenin souvisí příprava změn u akciových společností, které souvisejí s přeměnou podoby akcií ze zaknihované na listinnou včetně veškerých potřebných dokumentů. Proto byla vedle společnosti Dokumentační a. s. založena v roce 2001 DAS CONSULTING s. r. o., která se na tyto akce specializuje a navazuje na přeměny podob, kterou majoritní společník firmy provádí již od roku 1996, kdy došlo k první přeměně akcií ze zaknihované na listinnou v ČR za jeho účasti.

Třetí divizí je Muzeum cenných papírů. Tato část vznikla 1. července 2000 po dlouhých přípravách. Jejím úkolem je založit samostatnou expozici výroby a vývoje cenin u nás i v zahraničí prostřednictvím stálé výstavy. Společnost dále propaguje tisk cenin a historii podnikání, připravuje sborníky i odborné publikace. Všeobecně povědomí o této divizi doprovází příležitostné výstavy nebo zapůjčování vzorků k jejich další reprodukci. V roce 2006 bylo rozhodnuto o výstavbě vlastní muzejní budovy Muzea cenných papírů v Praze. Za tímto účelem byl 25. června 2008 založen samostatný nadační fond, který postupně převezme aktivity této divize.

Dokumentační akciová společnost byla založena v roce 1998 a letos slaví své 10. výročí na trhu. Za tu dobu vyrobila pro stovky klientů víc než 3.660.000 kusů cenných papírů ve jmenovité hodnotě víc než 80 miliard Kč a to nejen pro české firmy, ale např. pro Slovensko, Švýcarsko a další státy v Evropě a střední Americe.

DOKUMENTAČNÍ a. s.
Pod vilami 13, 140 00 Praha 4 - Nusle
Tel: 241 740 079, Fax: 241 744 015
Mobil: 603 545 901
E-mail: das-mcp@volny.cz
www.das-mcp.cz

369 00 00 369 / 0800

NADAČNÍ KONTO

Muzeum cenných papírů, nadační fond, Pod Vilami 1038/13, 140 00 Praha 4 - Nusle, IČ 28 42 98 93, fond zapsán v nadačním rejstříku MS v Praze N697. Věstník je vydáván měsíčně jako zpravodaj o činnosti fondu a jeho sbírkách. Je šířen prostřednictvím webových stránek muzea za pomoci DAS MEDIA, a. s. Nevyžádané rukopisy se nevracejí. Šíření všech reprodukcí i textů bez dalšího souhlasu MCP je zakázáno a podléhá autorskému a reprodukčnímu právu.